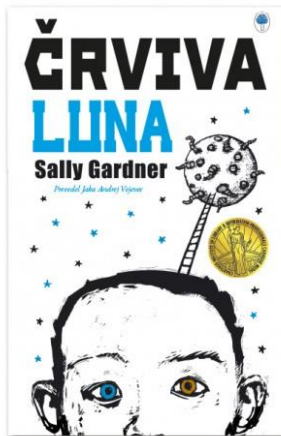

Gardner, Sally: **Črviva luna.**

Prev. Jaka A. Vojevec. Spr. beseda Sabina Burkeljca. Hlebce: Zala, 2014, 176 str.

| M | 4. stopnja | spremna beseda

| disleksija, drugačnost, družba, prijateljstvo, upori

»Začne se z enim samim, šibkim glasom.«

Ne morem si kaj, »zaflikano sranje«, knjiga Sally Gardner *Črviva luna* (Založba Zala, 2014) me je globoko prevzela in se povsem strinjam s tem, kar piše na platnici: »Glavna oseba Standish Treadwell je bister dislektik, ki je žrtev vsakršnega nasilja sredi že tako brutalnega, ustrahovalnega režima, pred katerim beži v domišljijo pa tudi v upor. Njegov glas je glas upora proti nasilnemu svetu, v katerem vladata strah in enoumje, je klic k svobodi in pravičnosti. Zgodba je daleč od sentimentalne, je pravcati Munchov krik »drugačnega« otroka, klic k dostojanstvenim življenjskim možnostim za vse. Hkrati pa ni zgodba nemoči, prej večna zgodba o Davidu in Goljatu. Pa tudi o upanju, lepoti in prijateljstvu.« Se strinjam tudi s tem, da ga priporočamo »bralcem od 14 do 99 let«, in priporočam v branje tudi spremno besedo Sabina Burkeljca. (Takole sem zapisala na svoji strani v Facebooku.)

Ali pa takole kot v Bukli: Glavni junak te izvirne zgodbe je Standish, neobičajni, dislektični, a bistri najstnik, ki z dedkom živi v obubožani sedmi coni nekakšnega nadrealističnega vojaškega režima, v državi, ki je popačena mešanica (zmagovalne?) nacistične Nemčije in represivne Rusije. Sošolci in učitelji Standisha brutalno ustrahujejo, le Hector, novi deček v tej coni, ga vzame pod svoje okrilje. Zaradi svojih težav Standish vidi svet z drugačnimi očmi in prijatelja se pred grozotami vsakdana pogosto zatečeta v svetle barve domišljije. Neke noči pa Hector nenapovedano izgine, in ko Standish po naključju odkrije Lunamoža in skrite stavbe, kjer naj bi vlada pripravljala svetovno potegavščino, se odloči dokončno upreti zatiralcem. Na videz kratka zgodba (točno sto poglavij in spremna beseda Sabine Burkeljca) ponuja nadvse intenzivno branje, ki presega meje klasične otroške fikcije. (Renate Rugelj; Bukla 105-106 http://www.bukla.si/?action=books&book_id=23017)

Zelo priporočam v branje spremno besedo Sabine Burkeljce z naslovom *Standish je naše edino upanje* na koncu knjige, ki predstavi angleško pisateljico Sally Gardner in njeno delo *Črviva luna*.

Spodbude za branje:

- Nekaj iz zgornjih odstavkov povem kot spodbudo za branje mladim bralcem. Zagotovo izgovorim »zaflikano sranje«, kar mi je zelo všeč! (Vzklik vedno znova pozabim, ker pač ni iz mojega besednjaka.) Kaj jih bo bolj pritegnilo: informacija o bistrem dislektiku, ki pri 15 letih ne zna brati in pisati, ali informacija o tem, da živi v brutalnem režimu?
- Prislunem spontanem komentarjem mladih bralcev o prebrani knjigi. Besedilo je namreč res mnogoplastno in večgeneracijsko! Zahtevno, čeprav hkrati privlačno za branje (100 krajših poglavij, ki so zelo »zračno« oblikovana.)
- Je možno, da je je Standish, ki ne zna brati in le s težavo napiše nekaj besed, sicer tako bister? Drugače razmišlja in se zadev loti nekoliko drugače, je izviren, njegova domišljija ni utirjena, ampak »pihlja kot sapica v parku« (ali nekaj podobnega). In v tej drugačnosti je njegova prednost in moč! Pa ju učitelji in vrstniki tako sprejemajo? So učitelji razumevajoči in prijazni do njega? Kako mladi bralci doživijo krutost gospoda Gunnella, ki do smrti pretepe učenca Erica Owena? Kako pa doživljajo vlado strahu in enoumja? Bodo komentirali zaigrani pristanek na Luni? (Bodo morda pomislili, da je bil tudi prvi pristanek na Luni leta 1969 le ena največjih prevar?)
- Kako mladi bralci doživljajo Standishevega dedka? Pa prijatelja Hectorja?
- Če je to sploh pomembno: je to realistčna, resnična zgodba ali simbolna, fantastična pripoved?
- Kot pravi Sabina Burkeljca v spremni besedi: Pisateljica Sally Gardner je Črvido luno posvetila »sanjajočim otrokom, spregledanim v šoli, ki niso nikoli dobivali nagrad«. Takim otrokom začrta prihodnost, polno upanja, verjame vanje, verjame v njihov poseben, dragocen svet, v njihove sposobnosti, ki so dostikrat nenavadno ustvarjalne. Prav taki otroci in odrasli spreminjajo svet, ga mehčajo in osmišljajo s svojim bivanjem, talenti, mehkobo in tudi vztrajnostjo. <http://zalozba-zala.si/?product=crviva-luna>

Spodbude za nadaljnje branje:

- Če bomo brali informacijo s hrbtne strani knjige, bo učencem najbrž treba razložiti, kaj Munchov krik in kdo sta David in Goljat. Guglamo, beremo, se pogovarjamo.

- Angleška avtorica Sally Gardner je dislektičarka, menda do 14. leta ni znala brati in pisati; zaradi svoje siceršnje bistrosti je v zavodu za duševno bolne otroke zelo trpela (spremna beseda Sabine Burkeljca, tudi: http://en.wikipedia.org/wiki/Sally_Gardner). Prav za roman *Črviva luna* (Maggot Moon) pa je prejela obe najpomembnejši angleški literarni nagradi: Costa Children's Book Award in Carnegie Medal.
- V slovenščini imamo še dva romana Sally Gardner: *Jaz, Koriandra* (2009) in *Rdeča ogrlica* (2011). (Vir: <http://www.mklj.si/prirocnik/item/451>)

Gardner, Sally: **Jaz, Koriandra**.

Prev. Darica Majer Leban. Dob pri Domžalah: Miš, 2009, 295 str.

| M | 3. stopnja | o avtorjih

| Anglija, hčere, London, magija, matere, novi vek, stoletje, 17., vile

Mladinski roman prepleta pravljico zgodbo o vilinskem svetu onkraj našega, kjer se odvija boj med črnim in belim, in zgodovinsko pripoved, postavljeno v 17. stoletje. Slednja z razpiranjem realnih političnih in verskih dogodkov (Cromwell premaga škotskega kralja Karla II., ki zbeži v Francijo, oblast pa prevzamejo puritanci), tako na ravni dvora kot vsakodnevnega življenja malega človeka, zagotavlja trdno ogrodje napetega branja. Literarni liki so sicer pravljico stereotipni, a domišljeni, tako da so posamezni dogodki vseskozi vpeti v mrežo smiselne motivacije. Avtorica v različnih situacijah razpira tudi problem nestrpnosti, tako na osebni kot na širše družbeni, organizirani, ravni. Napet in privlačen ter hkrati koherenten, z zgodovinsko stvarnostjo prepleten roman. (TB)

Gardner, Sally: **Rdeča ogrlica**.

Prev. Nataša Grom. Dob pri Domžalah: Miš, 2011, 378 str.

| M | 3. stopnja | o avtorjih, spremna beseda

| Francija, novi vek, revolucija, stoletje, 18., vrednote, zgodovina

Avtorica popelje bralce v zgodovino, in sicer v čas francoske revolucije leta 1789. Verodostojno zgodovinsko ozadje usodnih dogodkov tistega časa je avtorica prepletla z mešanico ljubezenske zgodbe in kriminalke ter ju spojila z opisi skrivnostne in mistične romske magije. Glavni junak Yann je mlad fant romske krvi, ki se lahko pohvali s sposobnostjo branja misli in zmožnostjo telekineze, vzgaja pa ga pritlikavec Têtu. Po spletu okoliščin se njune poti križajo s Sido, deklico, ki jo njen oče, pohlepni markiz Villeduval, iz še neznanega razloga ne mara, ter z zlobnim grofom Kalliovskim, ki hoče Sido na vsak način za svojo ženo. Njihove usode se skozi zgodbo nevarno prepletejo, dodatno napetost pa pripovedi dodajajo slikoviti opisi dogodkov, ki so pripeljali do francoske revolucije. Knjiga je leta 2009 dobila nadaljevanje (*Silver Blade*), ki pa še ni bilo prevedeno v slovenščino. (PP)

- Z učenci se dogovorim, da preberejo vse tri romane in organiziram »okroglo mizo« o Sally Gardner in njenih knjigah, prevedenih v slovenščino. Okroglo mizo vključim v kulturni dan na šoli; občinstvo so učenci 3. triletja.

mag. Tilka Jamnik